

УДК 378:159.947.5

О. В. Луценко,

асистент

(Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

olenzial@ua.fm

ORCID: 0000-0002-6864-908X

МОТИВАЦІЯ ЯК ОСНОВА СВІДОМОГО СТАВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджено мотивацію як основу свідомого ставлення навчальної діяльності та мотиви зовнішнього і внутрішнього типів, які визначають спрямованість, інтенсивність та особистісний зміст здобувачів вищої освіти. Визначається поняття мотивації з точки зору різних вчених, розглянуті проблеми мотивації навчальної діяльності курсантів, емоційний аспект мотивації, види та техніки мотивів.

Ключові слова: свідоме ставлення, мотивація Національної гвардії України, навчальна діяльність, вища освіта.

Вступ. Мотивація є однією з фундаментальних проблем як у вітчизняній, так і зарубіжній психолого-педагогічній науці. Відповідь на питання, що стимулює людину до діяльності, який мотив, "заради чого" вона її здійснює, є основою її адекватної інтерпретації. У найбільш загальному плані мотив – це те що визначає, стимулює людину до здійснення якої-небудь дії, включаючи діяльність, яка визначається цим мотивом [1].

У найбільш загальному плані мотив – це те що визначає, стимулює людину до здійснення якої-небудь дії, включаючи діяльність, яка визначається цим мотивом [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Часто поняття мотивації розкривають як сукупність усіх видів спонукань: мотивів, потреб, інтересів, намагань, цілей, потягів, установок, ідеалів тощо. Так, наприклад, І. Зимня визначає мотивацію як "складну, багаторівневу неоднорідну систему стимулів, що включає в себе потреби, мотиви, інтереси, ідеали, прагнення, установки, емоції, норми, цінності тощо" [3]. Інший підхід до розуміння мотивації міститься в її визначенні як особливого процесу, в ході якого формуються спонукання до діяльності, здійснюється вибір між різними можливими діями, регулюється і підтримується цілеспрямована активність. Якщо у першому випадку підкреслюється стійкий диспозиційний характер мотиваційних утворень, то в другому акцентується процесуальність мотивації.

Виклад основного матеріалу. Основним методологічним принципом, який визначає дослідження мотиваційної сфери особистості у психолого-педагогічній науці є положення про єдність динамічної (енергетичної) та змістово-сислової сторін мотивації [4]. Мотивація як психологічна категорія була всебічно досліджена і розкрита в роботах В. Асеева, Л. Божович, О. Леонтьєва, В. Мерліна, Ж. Піаже, С. Рубінштейна, Д. Узнадзе, Х. Хекхаузена.

У більшості мотиваційних теорій аналізуються три основні параметри поведінкової активності: ініціація, інтенсивність і спрямованість.

Мотивована поведінка є результатом взаємодії двох факторів: особистісного і ситуативного. Під особистісним фактором розуміють мотиваційні диспозиції особистості (потреби, мотиви, установки, цінності), а під ситуативним – зовнішні, оточуючі людину умови (поведінка інших людей, ставлення, оцінки, реакції оточуючих, фізичні умови тощо). Варто зазначити, що коли йдеться про зовнішні фактори, то аналізуються, перш за все, не об'єктивні параметри середовища, а оцінки та інтерпретації особистістю контекстуальних аспектів власної поведінки, тобто суб'єктивне відображення об'єктивних умов і те значення, яке вона цим умовам надає. Людина діє відповідно до того, як вона оцінює та інтерпретує оточуючу дійсність. Роль мотиваційних диспозицій зводиться не стільки до прямої детермінації поведінки, скільки до участі в формуванні когнітивних оціночних схем, за допомогою яких людина інтерпретує ситуації. Її дії є результатом цієї інтерпретації.

Більшість психологів погоджується з виділенням двох типів мотивації і відповідних їм двох типів поведінки: 1) зовнішньої мотивації і відповідно зовнішньо мотивованої поведінки; 2) внутрішньої мотивації і відповідно внутрішньо мотивованої поведінки.

Зовнішня мотивація – поняття для опису детермінації поведінки в тих випадках, коли фактори, які її ініціюють і регулюють, перебувають поза Я особистості, або поза поведінкою. Як тільки ініціюючий та регулюючий фактори стають зовнішніми, як вся мотивація набуває характеру зовнішньої. Наприклад, курсант почав отримувати більш високі бали на заняттях після того, як батьки пообіцяли йому новий престижний смартфон. Самостійна робота в цьому випадку – зовнішньо мотивована поведінка, тому що спрямованість на заняття та інтенсивність (в даному випадку – сумлінність) задаються зовнішнім щодо навчання фактором: очікуванням обіцяного телефону.

Загальновизнаним є положення, що зовнішня мотивація ґрунтується, перш за все, на винагородах, заохоченнях, покараннях або інших видах зовнішньої стимуляції, які ініціюють і спрямовують бажану або гальмують небажану поведінку.

Внутрішня мотивація – поняття, що описує такий тип детермінації поведінки, коли ініціюючі та регулюючі її фактори локалізуються всередині особистісного "Я" і безпосередньо стосуються змісту самої поведінки. Так, на думку Е. Десі, внутрішньо мотивовані індивіди не мають інших заохочень, крім самої активності. Люди захоплюються цією діяльністю заради неї самої, а не для досягнення яких-небудь зовнішніх винагород. Така діяльність є самоціллю, а не засобом для досягнення якоїсь іншої цілі [5].

Для пояснення такого типу мотивації було створено багато теорій: теорія компетентності і мотивації ефективністю [2], теорії оптимальності активації і стимуляції [6, 7], теорія особистісної причинності [8], теорія самодетермінації [1], теорія "поток" [9].

Навчання, як і будь-яка інша діяльність, здійснюється під впливом певних стимулів, спонукань, що постають у ролі рушійних сил навчальної активності учня. Такими спонукальними стимулами є потреби, інтереси, переконання, ідеали, уявлення учня про себе, ціннісні орієнтації та ін. Вони утворюють мотивацію (або мотиваційну сферу) навчальної діяльності.

Мотивація школяра, мотивація студента, мотивація курсанта є видовим поняттям щодо мотивації людини. Вона складає лише частину мотиваційної сфери індивіда – ту, яка формується на певному етапі життя і пов'язана з певним місцем у системі суспільних стосунків. Головне, що відрізняє один вид мотивації від іншого, полягає в різниці "соціальної ситуації розвитку" (Л. Виготський), у якій вона формується.

У започаткованому дослідженні виходимо з того, що мотивація навчання – це система мотивів, які спонукають людину оволодівати знаннями, способами пізнання, свідомо ставитись до навчання, бути активним в навчальній діяльності. В академії як навчальному закладі основною є навчальна діяльність. Тому суттєву частину мотиваційної сфери курсантів складають мотиви навчання.

Серед них виділяють різні типи спонукань: зовнішні вимоги, розуміння необхідності навчання, обов'язок як мотив навчання, відповідальність, пізнавальний інтерес, пізнавальна потреба, усвідомлення необхідності вивчення певного предмету для опанування професією, отримання у майбутньому матеріальних благ тощо.

Провідним у більшості теорій мотивації є поняття мотиву, як однієї із головних мотиваційних детермінант.

Мотивація виконує кілька функцій, які у своїй єдності забезпечують її провідну роль у регуляції поведінки і діяльності особистості. Це спонукальна, організуюча та смислоутворювальна функції. Остання надає навчанню особистісного смислу та значущості, визначає характер прояву двох інших функцій, є визначальною для мотиваційної сфери. Отже, смисл навчання визначається структурою мотиваційної сфери особистості.

Для кожної особистості навчання має свій смисл, свої вікові характеристики й відіграє свою роль в її житті. Смисл переживається як емоційне ставлення особистості до тих чи інших подій, дій, об'єктів і усвідомлюється як їх "значення-для-мене". Смисл навчання – це складне особистісне утворення, що проявляється у внутрішньому ставленні до навчання, усвідомленні його суб'єктивної та об'єктивної значущості. Мотив не лише спонукає і спрямовує діяльність, але й виконує смислоутворювальну функцію.

Продуктивним у вивченні мотивації навчальної діяльності є системний підхід, у контексті якого мотивація розглядається як складна система, що включає в себе певні ієрархізовані структури. При цьому структура розуміється як відносно стійка єдність елементів, їх відношень і цілісності об'єкта. Аналіз структури мотивації дає можливість виділити в ній єдність процесуальних і дискретних характеристик, а також її двомодальну (позитивна і негативна) основу.

Важливим є також положення дослідників про те, що структура мотиваційної сфери не є застиглою, статичною, а розвивається і змінюється в процесі життєдіяльності особистості.

Мотивація навчання залежить від цілого ряду факторів, специфічних для діяльності, до якої вона включена. По-перше, вона визначається самою освітньою системою, освітнім закладом. По-друге, організацією освітнього процесу. По-третє, психологічними особливостями суб'єкта (вік, стать, інтелектуальний розвиток, здібності, рівень домагань, самооцінка, стосунки з іншими тощо). По-четверте, суб'єктивними особливостями викладача і, перш за все, системою його ставлення до учнів, своєї професійної діяльності. По-п'яте, специфікою навчального предмету.

У психолого-педагогічній літературі найчастіше виділяються два основних типи мотивів навчання: внутрішні і зовнішні.

Внутрішні мотиви змістовно пов'язані з процесом і результатами навчання: бажання пізнати нові факти, оволодіти знаннями, способами дій, захопленість процесом навчання тощо. Ця мотивація закладена в самому процесі навчальної діяльності, коли навчання, пізнання має самостійну цінність,

надає безпосереднього задоволення. В основі прагнення набувати знання лежить допитливість, нестримне бажання пізнавати нове.

У ході навчання індивід відчуває радість і задоволення від пізнання нового, усвідомлення розширення власних перспектив в плані знайомства з дійсністю, відкриття невідомих сторін оточуючої дійсності – природи слова, літератури, закономірностей математики, фізики, природознавства, медицини тощо.

Стійкі пізнавальні інтереси спонукають не лише до того, щоб переборювати перешкоди, витрачати зусилля там, де це необхідно, але і до того, щоб переборювати труднощі інтелектуального порядку, братися за складні справи, які вимагають творчого підходу, самостійності.

Навчальна діяльність спонукається не лише внутрішніми, але й зовнішніми мотивами (прагнення отримати бажану професію, досягти певного соціального статусу, підтвердити батьківські очікування, заслужити матеріальну винагороду, авторитет серед ровесників тощо). Серед них окремо виділяють широкі соціальні (мотиви обов'язку і відповідальності); вузькі соціальні мотиви (прагнення отримати схвалення, посісти гідне місце в соціальній групі, підтвердити свій статус); мотиви соціального співробітництва, спілкування з іншими людьми в ході навчання і т. ін.

Зовнішні мотиви перебувають поза навчальною діяльністю в тому розумінні, що визначаються не процесом і безпосередніми результатами навчання, а змістовно іншими соціальними цілями. І все ж саме такі спонукання серйозно впливають на ефективність навчальної діяльності. Мотивація цього типу має широкий характер. Це означає, що вона визначається вагомими для особистості соціальними орієнтаціями. Ці орієнтації, які посідають важливе місце в структурі особистості і відповідають їй провідним спонуканням, стають достатньо сильним мотивуючим фактором навчання, організації зусиль індивіда при зустрічі з труднощами.

Ставлення до навчання, яке усвідомлюється в контексті широких соціальних запитів і спонукань людини, робить навчання не просто потрібним, але певною мірою і привабливим. Така установка до навчальної діяльності, якщо вона достатньо стійка і посідає суттєве місце в особистості людини, що навчається, дає їй сили для подолання труднощів, для вияву терпіння і старанності. Однак, якщо в процесі навчання ця установка не буде підкріплена іншими мотивуючими факторами, то вона не забезпечить максимального ефекту, оскільки навчальна діяльність не може довго мотивуватися одним лише почуттям соціального обов'язку.

Процес навчання, в основі якого лежать вузькоособистісні мотиви, сприймається як шлях до особистого благополуччя, як можливість досягти високого соціального статусу, визнання та поваги з боку оточуючих. У "чистому" вигляді така мотивація не зустрічається, психологія людини значно складніша. Про вузькоособистісну мотивацію йдеться тоді, коли бажать підкреслити специфіку прагнень людини, яка може "підживлюватись" сімейним середовищем і найближчим оточенням (друзі, рідні).

Слід звернути увагу на те, що група зовнішніх мотивів не є однорідною. Серед них можна виділити принаймні два якісно відмінних види. Одні (приклади яких перераховані вище) надають навчальній діяльності смислу досягнення важливих, бажаних для учня цілей, наділяють її певною часткою своєї "важливості", інші (страх перед покараннями, негативними оцінками, доганами та ін.) надають навчанню смислу уникнення певних неприємностей, покарань, санкцій. Перші умовно називають "позитивними", другі – "негативними" мотивами навчальної діяльності. Під негативними мотивами навчання розуміють спонукання, викликані усвідомленням певних незручностей і неприємностей, які можуть виникнути, якщо індивід не буде вчитись.

Мотивація навчання, яка перебуває поза самою навчальною діяльністю, пов'язана з неприємними переживаннями, викликана спонуканнями з ряду неприємностей "найменше зло", не може привести до успішних результатів, оскільки навчання потребує зусиль, бажань тощо. І якщо немає мети, в ім'я якої все це здійснювати, то й результат діяльності виявляється незначним. Лише в результаті перебудови мотивації можуть виникнути позитивні результати навчання.

Чисельні дослідження засвідчують, що зовнішні і внутрішні мотиви можуть суттєво енергетизувати навчальну діяльність особистості. Проте наслідки впливу цих двох типів мотивації на пізнавальні процеси, емоції, психічне здоров'я та інші аспекти особистості неоднакові. У табл. 1.1 подані результати порівняльного аналізу впливу внутрішньої та зовнішньої мотивації на поведінку і психічні процеси особистості.

Кожен вид мотивації має свої плюси і мінуси, виявляючи різний вплив на психічні процеси. Найбільш позитивно впливає як на пізнавальні процеси, так і на особистість загалом внутрішня мотивація. Зовнішня мотивація може мати переваги при розв'язанні часткових завдань. Наведені дані висувають проблему вивчення внутрішньої мотивації і всебічного аналізу факторів, які сприяють або перешкоджають її формуванню.

Таблиця 1.1

Вплив зовнішньої і внутрішньої мотивації на поведінку і психічні процеси

Поведінка	Вплив зовнішньої мотивації	Вплив внутрішньої мотивації
Тенденція до продовження діяльності	Зовнішньо мотивована поведінка припиняється, як тільки зникає зовнішнє підкріплення	Внутрішньо мотивована поведінка може тривати досить довго при відсутності будь-яких винагород
Надання переваги складності і об'єму завдань	Зовнішньо мотивовані індивіди надають перевагу простим завданням. Вони роблять лише те, що вимагається для отримання винагороди.	Внутрішньо мотивовані індивіди надають перевагу більш складним завданням (оптимального рівня складності).
Ступінь алгоритмізації діяльності	Негативно позначається на когнітивній гнучкості; полегшує виконання діяльностей, що вимагають алгоритмічного методу (множення багатозначних чисел, запам'ятовування простих геометричних фігур, парне запам'ятовування, впізнавання слів у тахіскопічних експериментах). Значно погіршується якість і швидкість розв'язання евристичних задач.	Позитивно впливає на когнітивну гнучкість; полегшує виконання діяльностей, які вимагають евристичного методу (всі види творчих завдань, для розв'язання яких відсутній єдиний алгоритм: продовжити закономірність чисел, закінчити електричне коло тощо).
Креативність	Пригнічує креативність, сприяє росту напруженості, зменшує спонтанність.	Сприяє креативності, проявам творчих здібностей.
Емоції	При взаємодії з іншими переважають негативні емоції	Сприяє отриманню задоволення від роботи; викликає емоції інтересу і радісного збудження.
Навчання		При внутрішній мотивації відбувається більш успішне засвоєння навчального матеріалу, більш високий рівень засвоєння знань, формування понять; спостерігається суттєве покращення мнемічних процесів.
Самоповага		Переважає внутрішньої мотивації підвищує самоповагу.

Очевидно, що суб'єктивне відчуття навантаженості, примусовості і відчуженості навчання буде значно сильнішим у випадку, коли індивід спонукається головним чином зовнішніми негативними мотивами, ніж зовнішніми позитивними мотивами. Індивід, для якого навчальна діяльність має лише сенс уникнення негативних санкцій, перебуває в стані хронічного мотиваційного конфлікту, коли з двох лих (ненависне навчання чи покарання) необхідно постійно вибирати менше. Про розвиваючий і позитивний виховний вплив навчання в цьому випадку говорити не доводиться.

Як пізнавальні, так і соціальні мотиви розрізняються за своїми змістовими та динамічними характеристиками. До змістових характеристик мотиву належить наявність або відсутність особистісного смислу навчання; дієвість мотиву, яка виявляється в реальному впливові на процес навчання; самостійність у виникненні й функціонуванні мотиву; місце мотиву в структурі мотиваційної сфери, його домінуюча або другорядна роль; рівень усвідомлення мотиву, який спонукає діяльність і разом з тим може достатньою мірою не усвідомлюватися учнем; поширення мотиву на різні сторони процесу навчання.

Динамічні характеристики мотивів проявляються в: а) силі мотивів; б) емоційній забарвленості (модальності); в) тривалості. Поряд з мотивами важливим елементом мотиваційної сфери є цілі, які забезпечують реалізацію мотивів. Мотиви співвідносяться з навчальною діяльністю в цілому, а цілі відповідають окремим навчальним діям, забезпечують їх реальне виконання. Процес постановки мети вимагає певних умінь, рівень сформованості яких характеризує міру зрілості мотиваційної сфери учня. До цих умінь слід зарахувати обґрунтований вибір однієї з кількох можливих, самостійну постановку та тривале утримання мети, постановку перспективних цілей та їх корекцію в залежності від обставин, реалізацію поставлених цілей, вибір засобів їх реалізації та подолання можливих перешкод. Завдяки цим умінням забезпечується реальне виконання дії, установку до якої створює мотив.

Співвідношення внутрішніх і зовнішніх мотивів у структурі навчальної мотивації курсантів значною мірою залежить від загального рівня їх особистісного розвитку, сформованих потреб і ціннісних орієнтацій, а також від організації навчального процесу. Переважна орієнтація викладачів на підтримання

контролю над поведінкою курсантів за допомогою різних видів заохочень і покарань призводить, як свідчать результати наукових досліджень, у тому числі й нашого, до посилення зовнішньої і значного зниження внутрішньої мотивації навчання, деформації самосвідомості, погіршення самооцінки і саморегуляції суб'єктів навчання, зниження їх творчого потенціалу.

З таблиці 1.2 видно, що склад мотивації навчання, представлений різними вченими, відрізняється за структурними компонентами (потребами і мотивами).

Таблиця 1.2

Структура мотивації навчання	
<i>Автори</i>	<i>Мотиви навчання</i>
Бабанський Ю. К.	Пізнавальна потреба Пізнавальний інтерес Мотиви обов'язку та відповідальності Мотив волі Прагнення перебороти труднощі Переживання радощів у навчальному процесі Страх перед невдачею в навчанні
Орлов Ю. М.	Пізнавальна потреба Потреба в досягненнях Потреба в спілкуванні Потреба в домінуванні
Ільїн В. С. Щукіна Г. І.	Пізнавальна потреба Пізнавальний інтерес Обов'язок як мотив навчання Розуміння необхідності знань Мотив відповідальності Мотив матеріальної винагороди Мотив вимушеності Мотив уникнення дискомфорту
Маркова А. К. Матюхіна М. В.	Мотиви навчальної діяльності: Пов'язані із змістом навчання: прагнення пізнати нове оволодіння знаннями оволодіння способами дій Пов'язані із процесом навчання: прояв пізнавальної активності переборення перешкод у пізнанні Мотиви позаурочної діяльності: Широкі соціальні мотиви: мотиви обов'язку мотиви самовизначення мотиви самовдосконалення Вузькоособистісні мотиви: прагнення до схвалення прагнення до лідерства прагнення посісти гідне місце Негативні мотиви: прагнення уникнути неприємностей
Моргун В. Ф.	Внутрішні мотиви: мотиви самовдосконалення Зовнішні мотиви: мотиви співробітництва мотиви змагання мотиви боротьби мотиви переживання мотиви досягнення успіху мотиви винагороди

Особливу увагу дослідники приділяють пізнавальній потребі та пізнавальному інтересові. Але ці компоненти, будучи пов'язані з процесом пізнання, у той же час не пов'язуються педагогами (і практиками, і теоретиками) з процесом спілкування, досягненням навчальних цілей. Тобто, поки що не досліджені такі фундаментальні потреби і пов'язана з ними мотивація, як мотивація досягнення. Але щоб

включити її до мотивації навчання, необхідно розглянути структуру такої мотивації з точки зору педагогічної доцільності.

Найбільш адекватними навчальній діяльності вважаються пізнавальні мотиви (широкі пізнавальні, навчально-пізнавальні, мотиви самоосвіти) [3]. Однак це не означає, що пізнавальні мотиви завжди є найбільш дієвими, провідними в структурі мотивації навчання. Психологічні дослідження динаміки мотивів навчання свідчать про значні зміни їх особистісної значущості і дієвості в ході онтогенезу.

Висновки. Таким чином, у своєму дослідженні ми розумітимемо мотивацію навчальної діяльності як ієрархічну систему мотивів зовнішнього і внутрішнього типів, які визначають спрямованість, інтенсивність та особистісний смисл пізнавальної діяльності курсантів. До зовнішніх мотивів ми зараховуємо спонукання, які безпосередньо не стосуються змісту, процесу та результатів навчальної діяльності: бажання стати високопрофесійним спеціалістом, вимоги викладачів, почуття обов'язку, прагнення утвердитись серед товаришів, бажання уникнути неприємностей, покарань і дорікань з боку викладачів, бажання продемонструвати свої можливості, почуття власної гідності, бажання отримувати високі оцінки, небажання виглядати гіршим за інших, прагнення уникнути негативних оцінок, розуміння значення навчання для майбутнього життя, бажання заслужити авторитет серед викладачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Xiaowei L. The rise of personal development training in organizations: a historical institutional perspective on workplace training programs in the US [Електронний ресурс] / Luo Xiaowei // Perspectives. – Vol. 1. – № 6. – 2000. – Режим доступу : http://www.oycf.org/Perspectives2/6_063000.
2. Асмолов А. Г. Психология личности : принципы общепсихологического анализа / А. Г. Асмолов. – М. : Изд-во МГУ, 2005. – 367 с.
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология / И. А. Зимняя. – М. : Логос, 2000. – 384 с.
4. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук – К., 2004. – 112 с.
5. Deci E. L. Self-determination and intrinsic motivation in human behavior / E. L. Deci, R. M. Ryan. – N.Y. : Plenum, 2005.
6. Combs A. W. The Schools We Need : New Assumptions for Educational Reform / A. W. Combs. – Lanham, MD : University Press of America, 1991. – 178 p.
7. Cross J. Why corporate training is broken and how to fix it? / J. Cross. – GoToTraining, CITRIX. – 2012. – 21 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : 20.12.2013:< <http://news.citrixonline.com/wp-content/uploads/2012/>.
8. Lipman M. Thinking in Education.Cambridge / M. Lipman // The reflective model of educational practice. – N. Y., 1991. – P. 7–25.
9. Vaughan K. Workplace learning : a literature review / K. Vaughan // Report prepared for Competenz. – Wellington, New Zealand : NZCER Press, 2008. – 32 p.

REFERENCES (TRASLATED & TRANSLITERATED)

1. Xiaowei L. The rise of personal development training in organizations: a historical institutional perspective on workplace training programs in the US [Elektronnyi resurs] / Luo Xiaowei // Perspectives. – Vol. 1. – № 6. – 2000. – Rezhym dostupu : http://www.oycf.org/Perspectives2/6_063000.
2. Asmolov A. G. Psikhologiya lichnosti : printsypy obshepsikhologicheskogo analiza [Personality Psychology : General Principles of Psychological Analysis] / A. G. Asmolov. – M. : Izd-vo MGU, 2005. – 367 s.
3. Zimniaia I. A. Pedagogicheskaya psikhologiya [Pedagogic Psychology] / I. A. Zimniaia. – M. : Logos, 2000. – 384 s.
4. Pometun O. I. Teoriia ta praktyka poslidovnoi realizatsii kompetentisnogo pidkholdu v dosvidi zarubizhnykh krain [Theory and Practice of Consistent Realization in Foreign Countries Experience] / O. I. Pometun // Kompetentnisnyi pidkhold u suchasnyi osviti : svitovyi dosvid ta ukrains'ki perspektivy : biblioteka z osvithoi polityky [Competency-Based Approach in Modern Education : Global Experience and Ukrainian Perspectives : Educational Policy Library] / Pid. zag. red. O. V. Ovcharuk. – K. , 2004. – 112 s.
5. Deci E. L. Self-determination and intrinsic motivation in human behavior / E. L. Deci, R. M. Ryan. – N.Y. : Plenum, 2005.
6. Combs A. W. The Schools We Need : New Assumptions for Educational Reform / A. W. Combs. – Lanham, MD : University Press of America, 1991. – 178 p.
7. Cross J. Why corporate training is broken and how to fix it? / J. Cross. – GoToTraining, CITRIX. – 2012. – 21 p. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : 20.12.2013:< <http://news.citrixonline.com/wp-content/uploads/2012/>.
8. Lipman M. Thinking in Education.Cambridge / M. Lipman // The reflective model of educational practice. – N. Y., 1991. – P. 7–25.
9. Vaughan K. Workplace learning : a literature review / K. Vaughan // Report prepared for Competenz. – Wellington, New Zealand : NZCER Press, 2008. – 32 p.

Луценко Е. В. Мотивация как основа сознательного отношения соискателей высшего образования к учебной деятельности.

В статье исследовано мотивацию как основу сознательного отношения учебной деятельности и мотивы внешних и внутренних видов, которые определяют направленность, интенсивность и личностный смысл соискателей высшего образования. Определяется понятие мотивации с точки зрения различных ученых, рассмотрены проблемы мотивации учебной деятельности курсантов, эмоциональный аспект мотивации, виды и техники мотивов.

Ключевые слова: сознательное отношение, мотивация Национальной гвардии Украины, учебная деятельность, высшее образование.

Lutsenko O. V. Motivation as the Basis of Applicants' Conscious Attitude of Higher Education for Training Activities.

Motivation of educational activities as the basis of conscious attitude and motives of internal and external types which determine focus, intensity and personal meaning of applicants of higher education is described and analyzed in the article. The concept of motivation is determined from point of view different scientists, the problems of absence of motivation are considered for students, emotional aspect of motivation, kinds and technicians of reasons. The article reveals the problems of training of highly qualified specialists for the National Guard of Ukraine. It displays the review of the social and political determinants of training future officers of the National Guard of Ukraine.

The article explores the educational motivation and cognitive interest that were distinguished as the main motivating factors of conscious attitude of applicants of higher education for training activities. The problem of complexity and multidimensional of motivation determines the number of approaches to the understanding of its nature, structure and to its methods of study. Conscious attitude depends on different factors of motivation which are investigated in the article.

Key words: conscious attitude, motivation, National Guard of Ukraine, educational activities, higher education.